

Voorwoord

De rust op de financiële markten is helaas nog steeds niet teruggekeerd. Integendeel, de volatiliteit is mede door de discussies rond de aanpak van de problemen in de (zuidelijke) Eurolanden toegenomen. Voor het pensioenfonds betekent dit dat er extra veel aandacht uitgaat naar de vraag hoe we om moeten gaan met de toegenomen financiële onzekerheden. Hoe het pensioenfonds daarover denkt, leest u in het openingsverhaal van deze uitgave van Pensioencontact.

De onlangs opgerichte vereniging van gepensioneerden van DSM is met haar werk begonnen. De voorlopige voorzitter Mieke van Wagenberg vertelt in dit Pensioencontact over de ideeën en verwachtingen die bij de vereniging leven. Daarbij geeft zij een aftrap tot aan de eerste ledenvergadering in het najaar, waarbij het nieuwe bestuur gekozen wordt en het beleid wordt vastgesteld.

In de 'Vraagbaak' komt de nieuwe pensioenregeling nog eens aan de orde en wat die nieuwe regeling betekent voor de pensioengerechtigden.

Dat de pensioengerechtigden van DSM niet achter de geraniums blijven zitten, is te zien aan het voorbeeld van Siep Schaafsma. Hij bewijst dat in deze tijd van internet heel veel mogelijk is voor wie op zoek gaat naar zijn voorouders.

Deze en andere verhalen zijn te vinden in deze uitgave van Pensioencontact.

Wij wensen u veel leesplezier.

Jos L. Schneiders
Voorzitter Pensioenfonds DSM Nederland

Pensioencontact

Pensioencontact is een uitgave van Pensioenfonds DSM Nederland

Hoe gaat PDN om met financiële onzekerheden

De kredietcrisis van 2008 heeft grote invloed gehad op de financiële positie van Stichting Pensioenfonds DSM Nederland (PDN). De dekkinggraad, de verhouding tussen het vermogen en de verplichtingen van het fonds, is sterk gedaald. Deze daling werd veroorzaakt door een combinatie van factoren. Het vermogen nam af omdat de beleggingen, zoals aandelen, minder waard werden. Tegelijkertijd namen de verplichtingen toe door de sterke daling van de rente die wordt gebruikt bij de berekening van de waarde van de verplichtingen.

Na de kredietcrisis zijn de financiële markten helaas niet in rustiger vaarwater terecht gekomen. Nog steeds is er bijvoorbeeld onzekerheid over het voortbestaan van de euro. Dat wordt vooral veroorzaakt door de zorgelijke overheidsfinanciën van landen als Griekenland, Ierland en Portugal.

De recente crises hebben laten zien dat zich in de financiële markten steeds nieuwe risico's voordoen die van grote invloed zijn op pensioenfonds. Die willen tegen lage kosten op een verantwoorde manier beleggen en daarmee een mooi rendement halen.

Om op een goede manier te kunnen omgaan met deze toegenomen onzekerheden in de financiële markten heeft het fonds het beleggingsbeleid zorgvuldig bekeken en gekozen voor een nieuwe aanpak.

DE NIEUWE AANPAK

Het fonds is een lange termijn belegger. De premiegelden die het fonds voor de deelnemers beheert, moeten niet alleen nu, maar ook over tien, twintig jaar en nog langer veilig en verantwoord worden belegd. Dit houdt in dat PDN een afweging moet maken tussen het risico dat het fonds wilt nemen en het rendement dat daar op lange termijn tegenover staat.

Tot nu toe ging het fonds bij zijn beleggingen steeds uit van economische verwachtingen en de risico's op een bepaald moment. Vervolgens werd een zorgvuldige afweging tussen rendement en risico gemaakt. Deze afweging werd vertaald naar een beleggingsbeleid dat voor langere tijd van kracht bleef. In een kort tijdsbestek kan de financiële wereld echter ingrijpend veranderen. Beleggingsbeleid dat op het ene moment leek aan te sluiten bij de economische verwachtingen, kan een jaar later minder passend zijn.

Het fonds vindt ontwikkelingen op de lange termijn belangrijker voor het beleggingsbeleid dan ontwikkelingen op de korte termijn. Daarbij geldt dat in tijden waarin zich ingrijpende verschuivingen in de financiële wereld voordoen, dit lange termijn beleggingsbeleid moet kunnen worden aangepast. Daarvoor is een andere aanpak nodig. Die aanpak mag niet alleen worden gebaseerd op de dagelijkse bewegingen op de beurzen. Immers, dan zou het fonds te veel rekening houden met de korte termijn en te weinig rekening houden met de lange termijn. Alleen ingrijpende verschuivingen die ervoor zorgen dat de omstandigheden en risico's op de beurzen niet langer aansluiten bij de lange termijn economische verwachtingen van het fonds, kunnen een signaal zijn voor de aanpassing van het beleggingsbeleid. Om deze redenen is gekozen voor een nieuwe aanpak, die bij PDN Integraal Balansmanagement heet.

De nieuwe aanpak betekent dat voortdurend gekeken wordt naar allerlei economische factoren en ontwikkelingen op de financiële markten. Tegelijkertijd wordt gekeken naar de financiële situatie van het fonds. Veranderen deze factoren of de financiële situatie van het fonds, zoals bijvoorbeeld het geval was gedurende de kredietcrisis, dan kunnen deze leiden tot een aanpassing van het beleggingsbeleid. Het fonds vindt dat het met deze nieuwe aanpak meer toegerust is voor een volgende crisis.

De nieuwe aanpak is niet alleen gericht op het flexibeler reageren op financiële en economische ontwikkelingen. Ook kijkt het fonds in de nieuwe aanpak anders aan tegen risico's die genomen worden bij het beleggen. In de nieuwe aanpak zal het risico dat genomen wordt in de loop van de tijd gaan verschillen. Staat het fonds er goed voor en zijn de financiële en economische omstandigheden in de wereld stabiel, dan kan er met iets meer risico worden belegd. In

andere situaties wordt er juist weer minder risico genomen.

De omvang van het risico is daarnaast ook afhankelijk geworden van allerlei voorwaarden die het pensioenfonds stelt aan zaken als bijvoorbeeld toeslagverlening (indexatie). Binnen die gegevens zoekt het fonds naar het laagste risicoprofiel.

GEVOLGEN VAN NIEUWE AANPAK

Het vermogen van het fonds was tot nu toe verdeeld over wereldwijd gespreide beleggingen zoals aandelen, obligaties en onroerend goed. Het doel was en is nog steeds het behalen van rendement met beperkte risico's door de beleggingen zo veel mogelijk te spreiden. Er zijn echter ook risico's die niet afgedekt kunnen worden door de beleggingen zoveel mogelijk te spreiden. Een sterk stijgende inflatie of een scherp dalende rente zijn voorbeelden van deze risico's. Om op een goede manier om te gaan met deze risico's zijn specifieke en meestal meer complexe maatregelen nodig.

Om deze reden is de verdeling van het vermogen van PDN binnen het Integraal Balansmanagement herzien. De spreiding van de beleggingen is daarbij aangehouden. Echter, het totaalvermogen van het fonds is herverdeeld in drie delen met elk een eigen specifieke doelstelling. Een groot deel van het totale vermogen wordt ingezet voor de afdekking van het renterisico, de zogenoemde 'matching portefeuille'. Het renterisico is één van de grootste risico's die het fonds loopt. Een ander belangrijk risico vormt de inflatie. Daarom is bij het beleggen van een ander deel van het vermogen vooral op het inflatierisico gelet. Dat is de 'inflatie portefeuille'. Het resterende deel van het vermogen, de 'rendementsportefeuille' wordt ingezet om een zo hoog mogelijk rendement te behalen. Deze herverdeling van het vermogen van het fonds betekent dat waar voorheen de gehele portefeuille een gemengde doelstelling kende, nu een eenduidige meer doelgerichte opdeling is aangebracht. Hierdoor kan het fonds meer effectief de fondsdoelstellingen en daarmee samenhangende risico's op elkaar afstemmen.

Al naar gelang de situatie van het fonds, de financiële of economische omstandigheden en de doelen die het fonds zich stelt, kunnen de drie portefeuilles in de loop van de tijd in omvang variëren.

In de nieuwe aanpak maakt het bestuur van het fonds periodiek een inschatting van de risico's en toetst of de genomen risico's nog verantwoord zijn. Daarbij wordt zowel de korte als de lange termijn in de gaten gehouden.

Vereniging van gepensioneerden uit de startblokken

Mieke van Wagenberg (64) is de tijdelijk voorzitter van de vereniging van gepensioneerden van DSM (VDP). Ze werkte 25 jaar bij DSM. Ooit begon ze bij Gist Brocades als hoofd arbeidsvoorwaarden. Zij werkte in diverse managementfuncties bij research. Toen ze in 2010 met prepensioen ging, was ze betrokken bij het project Ontwikkeling Locatie Delft.

Dat Mieke van Wagenberg zich als vrijwilligster inzet voor de vereniging van gepensioneerden is voor haar niet moeilijk uit te leggen. "Als vrijwilligster maak ik bij dit werk kennis met mensen die ik nog niet kende. Het is interessant en nuttig werk en ten slotte ben ik ook niet helemaal onbekend met de pensioenwereld. Ik zat tien jaar in het pensioenfonds van Gist Brocades en was bijvoorbeeld betrokken bij de overgang van dat fonds naar PDN."

De oprichting van een vereniging van gepensioneerden bij DSM vindt Mieke van Wagenberg een logische ontwikkeling. Naast het sociale aspect van zo'n vereniging is het vooral de rol van de gepensioneerden bij het pensioenfonds die de laatste jaren steeds belangrijker geworden is. Dat maakt een vereniging van gepensioneerden zinvol, vindt zij. "Gepensioneerden zitten in het bestuur van het fonds en in het College van Belanghebbenden. Om op die plaatsen goed te kunnen functioneren hebben deze mensen ook voeling nodig met de gepensioneerden die ze vertegenwoordigen. Zonder een vereniging van gepensioneerden is het moeilijk om dat contact met de achterban te onderhouden."

Mieke van Wagenberg: "Pensioen houdt gepensioneerden steeds meer bezig in deze financieel onzekere tijden. Als er dan iets besloten wordt over pensioenen, moeten vertegenwoordigers van

de gepensioneerden daar niet alleen bij zijn, maar zich ook gesteund weten door een achterban. De belangen van gepensioneerden moeten immers afgewogen worden tegen de belangen van andere groepen binnen het pensioenfonds."

De vereniging van gepensioneerden kan een rol spelen om mensen

voor te bereiden op hun taak in het bestuur of het College van Belanghebbenden. Hoe dat kan gebeuren, daarover heeft het huidige bestuur ook al ideeën. "We zullen binnen de vereniging een Pensioencommissie in het leven roepen," zegt Mieke van Wagenberg. "Daarin vragen we mensen zitting te nemen die affiniteit hebben met de pensioenproblematiek. Als tien of twintig

Mieke van Wagenberg.

Foto Annemiek Mommers

mensen de ontwikkelingen op pensioengebied goed in de gaten houden en wellicht nog cursussen volgen, dan kan de vereniging een klankbord en vraagbaak zijn voor de gepensioneerden die in bestuursfuncties zitten. Die Pensioencommissie kan op die manier een broedplaats blijken voor toekomstige bestuursleden of leden van het College van Belanghebbenden."

Het voorlopige bestuur van de vereniging is op dit moment met tal van zaken bezig die geregeld moeten worden. De ledenwerving is op gang gekomen. Mieke van Wagenberg is tevreden met de meer dan 900 leden die zich inmiddels hebben aangemeld. "Maar het moeten er wel nog meer worden," laat zij onmiddellijk weten. "We moeten toch echt 10 procent van de gepensioneerden van DSM als lid hebben om representatief te zijn. Dat betekent dat we mikken op een ledental van minstens 1500."

Opgave als lid is mogelijk via de website van de vereniging, die is te vinden op www.vdpdsm.nl. Omdat de vereniging pas sinds het

voorjaar bestaat is de contributie voor dit jaar vastgesteld op € 12,50. Vanaf volgend jaar bedraagt de contributie € 25,-.

Een andere aangelegenheid die nu de aandacht van het bestuur heeft, is het organiseren van een ledenvergadering in het najaar. Tijdens die vergadering zal er ook een definitief bestuur gekozen worden. "Het huidige bestuur is immers niet democratisch gekozen," verduidelijkt Mieke van Wagenberg. "Op die ledenvergadering zal ongetwijfeld ook gesproken worden over hoe de sociale kant van de vereniging ingevuld kan worden. Wellicht staan er dan mensen op die mee willen helpen om bijvoorbeeld regionaal reünies te organiseren waar DSM'ers hun oud-collega's kunnen treffen."

Leden kunnen op de website aangeven of hun naam op een "leden voor leden" lijst mag staan. Binnenkort is het mogelijk die lijst via de website te zien. Dat maakt het contact leggen tussen oud-collega's gemakkelijker. De website zelf zal verder uitgebouwd moeten worden. Mogelijk kan in de toekomst gebruik gemaakt worden van social media om de contacten tussen de leden van de vereniging te bevorderen. Mieke van Wagenberg verwacht dat er enkele keren per jaar een blad kan verschijnen op papier en/of digitaal.

"We staan nog pas aan het begin met de nieuwe vereniging. Veel is mogelijk, zeker als ook de leden daarover willen meedenken en daaraan willen meehelpen," concludeert Mieke van Wagenberg.

Betaaldata pensioenen

In het verleden werden de pensioenen uiterlijk op de 27ste van een maand overgemaakt naar de pensioengerechtigden.

Dit gebeurde alleen niet in de maand december. In die maand was de uiterlijke datum de 23ste.

Het kon echter voorkomen dat de pensioenuitkering al enkele dagen eerder overgemaakt was. Vanaf 2010 worden de pensioenen (met uitzondering van december) precies op de 27ste overgemaakt.

Als de 27ste in een weekend valt, worden de pensioenen eerder uitbetaald.

De data voor 2011 zijn:

27 september 2011

27 oktober 2011

25 november 2011

23 december 2011

PDN'ers in het buitenland

Pensioencontact is op zoek naar PDN-gepensioneerden in het buitenland. Waarom vertrokken ze en wat kwamen ze tegen? Woont u in het buitenland, neem contact op met Pensioencontact. Misschien dat uw verhaal de volgende uitgave van Pensioencontact siert. Stuur een e-mail met contactgegevens naar harry.coerver@dsm.com

Wilt u meer weten?

Internetsite PDN

Meer informatie over PDN kunt u vinden op de website: www.pdnpensioen.nl

Pension Desk: 045-5788100

Vragen over uw pensioen kunt u stellen aan één van onze medewerkers. Zij zijn op werkdagen van 09.00 - 17.00 uur beschikbaar op telefoonnummer 045-5788100.

Zorg dat u uw administratienummer bij de hand hebt als u belt.

Siep Schaafsma, op het spoor van zijn voorouders

Siep Schaafsma was manager Evaluatie en Research Planning bij DSM Research toen hij tien jaar geleden met de VUT ging. Inmiddels is Siep 71 jaar. Hij woont met zijn vrouw in het Limburgse Beek. Internet speelt een belangrijke rol in de manier waarop Siep sindsdien zijn tijd besteedt.

Hij heeft zich gestort op de genealogie, zeg maar stamboomonderzoek. Voor dit soort onderzoek is Internet een ware goudmijn geworden. "Veel gepensioneerden zijn bezig met het achterhalen van hun stamboom," weet Siep. "Vroeger was dat een kwestie van het raadplegen van documenten in bibliotheken en archieven verspreid over het land en soms wel het buitenland. Een effectievere methode

was het boeken van een reis naar Salt Lake City, waar de Mormonen een gigantisch archief hebben opgebouwd met gegevens over doop, huwelijk en overlijden van hun voorouders, die voor een deel ook uit Nederland kwamen."

Door de komst van Internet is dat allemaal grondig veranderd. Tal van Internetsites bieden de stamboomonderzoeker een scala aan gegevens over voorouders tot eeuwen geleden.

"Van de vele sites is www.genlias.nl een hele belangrijke om te beginnen", zegt Siep. "Op die site zijn de gegevens te vinden uit de burgerlijke stand. Je treft er gegevens aan van personen die tussen 1811 en 1910 in Nederland zijn geboren. Op de websites van provinciale en gemeentelijke archieven zijn gegevens te vinden uit kerkelijke archieven vanaf ca. 1600. De tijd vóór 1600 is lastiger, maar zelfs uit die tijd zijn gegevens beschikbaar op Internet, bijvoorbeeld in de verslagen van schepenbanken."

Siep was uiteraard geïnteresseerd in de stamboom van zijn eigen

familie. Zoals de naam Schaafsma doet vermoeden, liggen zijn roots in Friesland. "Mijn grootouders verhuisden in 1904 van Sneek naar Hilversum. Het contact met de Friese tak van de familie ging in de loop van de tijd verloren." Door het genealogisch onderzoek van Siep kwam hij familie uit Friesland op het spoor, nakomelingen van broers en zussen van zijn grootouders. "Zij beschikten nog over

oude familiefoto's, waaronder zelfs een foto van de overgrootouders, genomen in 1890."

Het interessante aan stamboomonderzoek is niet alleen dat je je voorouders uit een ver verleden kunt traceren, maar vooral dat je veel wonderlijke verhalen tegenkomt. Ook Siep stuitte in zijn onderzoek op interessante verhalen. Siep: "Zo was de eerste drager van de naam

Siep Schaafsma.

Schaafsma een timmerman uit het Friese dorp Irnsum. Op bevel van de toenmalige Franse autoriteiten werd omstreeks 1811 een familienaam aangenomen. Die naam werd echter niet officieel bij de gemeente gemeld. Men was bang dat dan de oudste zoon voor militaire dienst zou worden opgeroepen. Achteraf een verstandige beslissing. Ongeveer 75% van de soldaten uit Friesland die met Napoleon meetrokken, heeft de veldslagen niet overleefd." Inmiddels heeft Siep niet alleen de stamboom van zijn eigen familie onderzocht maar ook de stamboom van de familie van zijn vrouw. Daarvoor moest hij terecht op de websites van gemeenten als Tilburg, Eindhoven en Loon op Zand. Hij traceerde een voorvader van zijn vrouw die omstreeks het jaar 1350 leefde op een kleine boerderij in het gehucht Venloen in de buurt waar tegenwoordig de Efteling ligt. "Door het kappen van de bomen en overbeweiding door schapen werd het gebied als landbouwgebied echter steeds minder aantrekkelijk. Aanhoudende zandverstuivingen waren voor deze voorouder aanleiding te verhuizen naar het nabijgelegen Oisterwijk. Andere inwoners van Venloen stichtten enkele kilometers

zuidelijker het dorp Venloen op 't Sandt, het tegenwoordige Loon op Zand. Hun oorspronkelijke woongebied is thans bekend als nationaal park "De Loonse en Drunense duinen".

Aan spectaculaire verhalen heeft Siep geen gebrek. Wat hij niet allemaal tegenkwam; ziektes als de pest, de 80-jarige oorlog, godsdiensttwisten, de afscheiding van België. Het bleek allemaal zijn effect te hebben op de familiegeschiedenissen.

Het genealogisch onderzoek van Siep heeft geresulteerd in twee boeken die hij in eigen beheer heeft uitgegeven. Het boek "Een varende timmerman" vertelt het verhaal van Pieter Jentjes Schaafsma, geboren in 1761 te Irnsum en de geschiedenis van zijn nazaten. Het boek "Een hoeve in Spoordonck" bevat een beschrijving van een speurtocht naar de afstamming van de familie Roestenburg.

Voor mensen die met een stamboomonderzoek willen beginnen, is het volgens Siep van belang via www.digitalestamboom.nl of via Google eerst na te gaan of er van de te onderzoeken familie al een stamboom is gepubliceerd. Vervolgens kan gericht naar familieleden gezocht worden via websites als www.geneanet.nl, www.genlias.nl, www.cbg.nl of www.tresoar.nl.

Deze voorbeelden zijn via Google met een groot aantal andere websites aan te vullen, afhankelijk van de woonplaats(en) van een familie.

Wat doet u op Internet?

Internet biedt steeds meer nieuwe wegen voor digitale communicatie. Bij sommige mensen bestaat het beeld dat vooral jongeren gebruik maken van het Internet. Niets blijkt minder waar. Ook senioren doen driftig mee. Dat blijkt wel uit het verhaal van Siep Schaafsma.

Wat doen die ouderen op het Internet? Op welke manier maken ze er gebruik van? Welke sites bezoeken ze? Hoe hebben ze geleerd ermee om te gaan? Hoe vergemakkelijkt Internet het leven van gepensioneerden? Vragen waar mogelijk interessante verhalen achter schuil gaan.

Wat zijn de ervaringen en belevenissen met Internet bij de gepensioneerden van PDN?

Pensioencontact wil het graag weten. Bent u ook actief op het Internet? Hebt u vrolijke, vervelende of bijzondere ervaringen gehad?

Bent u op een bijzonder manier met Internet bezig? Welke sites vindt u interessant? Deel uw ervaringen met andere lezers van

Pensioencontact. Zet uw bescheidenheid aan de kant en stuur een e-mail naar Harry.Coerver@dsm.com. Misschien staat uw verhaal, uw kijk op Internet of uw tips over internetgebruik dan in de volgende editie van Pensioencontact.

De nieuwe pensioenregeling en de uitkeringsgerechtigden

Uit de PDN-vraagbaak

Bij het pensioenfonds komen dagelijks vragen binnen van mensen die iets willen weten over hun eigen pensioen of over de pensioenen in het algemeen. Soms zijn de antwoorden op bepaalde vragen ook interessant voor een breder publiek. Dat soort vragen wordt beantwoord in de rubriek "uit de PDN-vraagbaak".

Vandaag een vraag over de nieuwe pensioenregeling bij PDN. Wat zijn de belangrijkste effecten van de nieuwe pensioenregeling voor de pensioengerechtigden?

Bij PDN is vanaf 2011 een nieuwe pensioenregeling van kracht geworden. Dit voorjaar zijn de actieven en pensioengerechtigden via een nieuwsbrief daarover geïnformeerd.

De nieuwe regels betreffen vooral de actieve deelnemers van PDN, dus de werknemers van DSM. Toch raakt de nieuwe regeling ook de pensioengerechtigden.

Belangrijk om te weten is dat gepensioneerden die geen pensioen meer opbouwen niet geraakt worden door twee belangrijke veranderingen. Dat zijn de overgang van het eindloonsysteem naar het middelloonsysteem en de nieuwe pensioen(reken)leeftijd van 66 jaar.

Sommige groepen die een pensioenuitkering ontvangen, kunnen wél te maken krijgen met de verschuiving van de pensioen(reken)leeftijd van 65 naar 66 jaar. Dat zijn groepen die nog pensioen opbouwen. Zij bouwen in de nieuwe regeling iets minder pensioen op dan in de oude regeling.

Hier gaat het bijvoorbeeld om de postactieven die een arbeidsvoorwaardelijke regeling (direct aansluitend aan het DSM-dienstverband) hebben. Voor deze groep is het bij DSM gebruikelijk dat ze gedeeltelijk pensioen blijven opbouwen, alsof ze nog in dienst zouden zijn geweest. Voor deze groep geldt de nieuwe regeling. Omdat de duur van de opbouw in de nieuwe regeling beperkt is, zal de invloed van de nieuwe regeling beperkt zijn.

Een andere groep is de groep van de geprepenseerden. In die groep zitten mensen die wel of geen pensioen meer opbouwen. PPS'ers, FPR'ers en mensen met een tijdelijk ouderdomspensioen van NeoResins bouwen geen pensioen meer op. Vutters en vroeggepenseerden van DSM Gist en VIP'ers bouwen wél nog pensioen op. Voor wie geen pensioen meer opbouwt, heeft de nieuwe regeling geen gevolgen voor de hoogte van het pensioen. Voor wie wel nog één of enkele jaren pensioen opbouwt, geldt de nieuwe regeling. Omdat de duur van de opbouw in de nieuwe regeling beperkt is, zal ook voor deze groep de invloed van de nieuwe regeling beperkt zijn.

Een verandering waar de pensioengerechtigden wel mee te maken krijgen in de nieuwe regeling is een wijziging bij de toeslagverlening (indexatie). Toeslagverlening is in de nieuwe regeling pas mogelijk bij een dekkingsgraad die 5 % hoger is dan in de oude regeling.

De nieuwe regeling zorgt ervoor dat het pensioenfonds financieel gezonder en schokbestendiger wordt. Een financieel gezonder pensioenfonds is ook van belang voor de pensioengerechtigden. De kans op toeslagverlening is dan groter en de kans dat ooit gekort moet worden op de pensioenuitkering is kleiner.

Olga Bachus-Prochazkova terug naar geboorteland Tsjechië

Het is in Praag, de hoofdstad van Tsjechië, dat Olga Bachus-Prochazkova (65) haar bijzonder ouderdomspensioen van PDN ontvangt. Zij is ook geboren in de stad waar ze nu (weer) woont. Vanaf de tachtiger jaren woonde ze lange tijd in Nederland. Haar man Jac Bachus werkte bij DSM. Ooit begonnen op de staatsmijn Maurits werd hij later sales manager. Van die laatste functie herinnert Olga zich vooral dat haar man vaak op reis moest en over de hele wereld dwaalde.

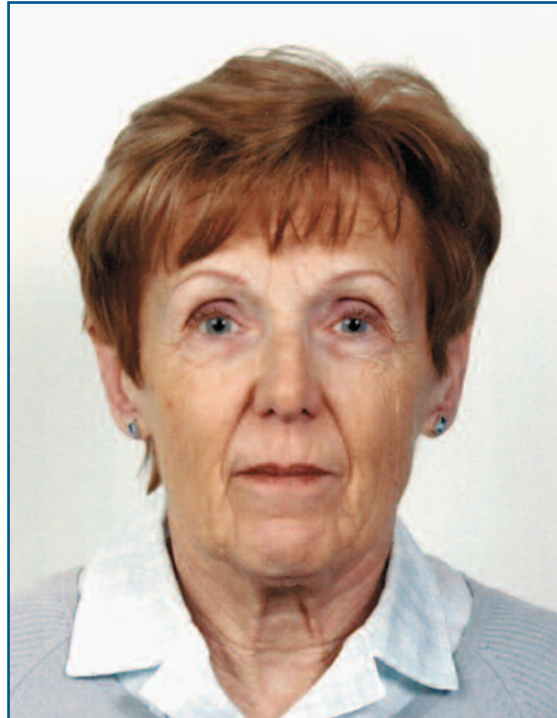
Voordat ze haar man leerde kennen, werkte Olga in Zwitserland voor een trust company waarbij ook DSM betrokken was. Olga leeft inmiddels gescheiden van haar man.

Het leven in Limburg vond ze moeilijk. Er werden twee, voor haar vreemde, talen gesproken, Nederlands en Limburgs. Desondanks wist ze toch te aarden in Nederland. Schoolcontacten van haar dochter en vrienden bij de tennisclub hielpen daarbij.

Ook ging ze als vrijwilligster aan het werk bij diverse organisaties. Bijvoorbeeld bij het internationale folklorefestival De Parade in Brunssum of bij het Rode Kruis. In de tijd van de oorlogen in voormalig Joegoslavië raakte Olga betrokken bij de opvang van vluchtelingen uit Bosnië. Omdat zij Kroatisch sprak, kon ze goed werk doen in de opvangcentra van Roermond en Brunssum, waar Bosnische vluchtelingen terecht kwamen. Ze heeft er goede herinneringen en ook vrienden en kennissen aan overgehouden. Mensen met wie ze nog steeds contact onderhoudt.

Olga: "Het is ongeveer 19 jaar geleden, dus je kunt je voorstellen, dat de peuters van toen nu bijna afgestudeerde mannen en vrouwen zijn geworden. Ik ben heel trots op hen. Ze moesten toen als vluchteling samen met hun ouders op een klein kamertje leven in een vreemd land.

Een aantal jaren geleden is Olga naar Den Haag verhuisd, waar haar dochter destijds woonde. Toen die naar Bratislava (Slowakije) verhuisde om er pers- en cultuurattaché op de Nederlandse ambassade te worden, besloot ze ook naar Oost-Europa te

vertrekken om dichterbij haar dochter te zijn. Het werd niet Slowakije maar Praag in Tsjechië.

"Ik wilde graag dichtbij mijn dochter en kleinzoon zijn. Ik ben toen naar mijn geboortestad Praag verhuisd. Van daar ben ik vaak naar Bratislava gereisd om mijn dochter te bezoeken. Ik was daar ook in mei 2007 toen koningin Beatrix dat land bezocht. Mijn kleinzoon en ik waren toen ook te zien in een uitzending Blauw Bloed op de Nederlandse televisie.

Olga is weer helemaal gewend in haar geboorteland. "Intussen heb ik veel nieuwe goede vrienden in Praag. Sommigen zelfs uit mijn jeugd, maar ook heel veel nieuwe. Wij gaan skiën in

de Alpen, maar ook hier in Tsjechië. In Praag kun je iedere dag een andere film zien, naar een schouwburg gaan of een tentoonstelling of concert bezoeken. Ook de wedstrijden van de Davis Cup heb ik bezocht."

Olga is Nederland niet vergeten. Haar dochter woont intussen weer in Den Haag en dus komt ze regelmatig overvliegen. "Ik lees veel, ook Nederlandse schrijvers. Op dit moment lees ik in het Tsjechisch een boek van Harry Mulisch. In mei was ik in Nederland. Toen heb ik een voorstelling in de Kleine Komedie in Amsterdam bezocht. Een kaartje voor de voorstelling had ik via Internet hier in Praag al geregeld."

"Met veel kennissen en vrienden uit Limburg heb ik ook nog altijd contact via e-mail, Skype, telefoon en (soms) bezoeken."

"Met het pensioen van DSM, plus een klein Tsjechisch en Zwitsers pensioen laat het zich hier tamelijk goed leven", vindt Olga. "Ik ben bescheiden", zegt ze. "Zeker wat eten en kleren betreft, ik heb nu nog kleren uit Nederland en ik krijg altijd van mijn dochter iets wat zij niet meer nodig heeft. Vanaf deze zomer krijg ik ook een gedeeltelijke AOW-uitkering uit Nederland, dus financieel is het wel in orde bij mij."

Indexatie Piet van de Berg na de vakantie uitbetaald

Goed om te weten

Nog voordat Piet van de Berg (69) in juli op vakantie ging, had hij een brief ontvangen van zijn pensioenfonds. PDN belooft hem in die brief dat hij een toeslag krijgt op zijn pensioen. Die toeslag, ook wel indexatie genoemd, bedraagt 0,69%. Het is geen grote verhoging, maar beter dan niets, het zijn per slot van rekening economisch moeilijke tijden, redeneert Piet.

Vlak voordat hij eind juli vertrekt naar zijn geliefde camping in Frankrijk, waar hij al 21 jaar trouw naar toe gaat met zijn vrouw Elly, ziet hij dat het pensioen van juli is overgemaakt op zijn bankrekening. Het pensioen is nog steeds hetzelfde bedrag als altijd. "Hoe kan dat nou," zegt Elly. "We kregen toch een hoger pensioen vanwege die indexatie." Piet vindt het ook al vreemd dat het pensioen dat overgemaakt is, weer precies hetzelfde is als in juni. Maar Piet is niet voor een gat te vangen. Hij duikelt de brief op van het pensioenfonds. In de bijlage bij de brief staat de verklaring die hij zoekt. De indexatie wordt pas in het pensioen verrekend bij de pensioenuitkering van augustus of later. Dat komt dus prima in orde. Piet en Elly kunnen rustig op vakantie.

Na de ietwat verregende vakantie in Frankrijk belandt er weer een brief van het pensioenfonds op de mat bij Piet en Elly. De inhoud van de brief is een "Uitkeringsspecificatie". Enkele jaren geleden, toen Piet pas gepensioneerd was, ontving hij iedere maand zo'n uitkeringsspecificatie, weet hij nog. Maar in de meeste gevallen stonden daar dan dezelfde bedragen in. Daarom is er alleen nog een uitkeringsspecificatie aan het begin van het jaar en als er iets veranderd in zijn (netto) pensioenuitkering.

Als Piet de brief van PDN leest, ziet hij inderdaad allerlei bedragen die met zijn pensioen te maken hebben. Het hoogste bedrag staat bij 'Ouderdomspensioen'. Piet weet dat dit zijn bruto pensioen is. Het is niet het bedrag dat straks op zijn bankrekening terecht komt. Dan volgen er andere bedragen die te maken hebben met belasting en zorgverzekering. Pas bij het bedrag dat achter 'nettoloan' staat, vindt Piet het interessant worden. Dat is het bedrag dat in het vervolg iedere maand naar zijn bankrekening wordt overgemaakt.

Elly herinnert zich nog dat ze in juli aan Piet gevraagd heeft of zijn pensioen hoger was geworden. Dat was toen niet het geval. Nu vraagt ze voor alle zekerheid aan Piet of het pensioen nu wél hoger is. Dat kan Piet bevestigen. "En hebben ze de verhoging die we in juli niet gekregen hebben, er ook nog bijgedaan", vraagt Elly. Daarvoor moet Piet de uitkeringsspecificatie nog eens opnieuw bekijken. "Inderdaad," zegt Piet. Ze noemen dat 'herberekening vorige periode'. Alles in orde dus. De uitkeringsspecificatie kan in de klapper die Piet heeft gemaakt voor alle correspondentie over zijn pensioen.

Wel en geen verkiezing

Er zijn geen verkiezingen nodig voor de bestuursleden die de pensioengerechtigden vertegenwoordigen in het bestuur van PDN. Voor deze verkiezing had het bestuur, na toetsing, drie kandidaten geschikt bevonden. Omdat er ook maar drie zetels beschikbaar zijn, zijn deze kandidaten automatisch gekozen. Dat betekent dat John van Engelen (links), Just Fransen van de Putte (midden) en Michel Ubachs (rechts) de gepensioneerden gaan vertegenwoordigen in het bestuur van PDN.

Een verkiezing is wel nodig voor de vertegenwoordiging van de gepensioneerden in het College van Belanghebbenden. Tot 30 september 2011 kunnen pensioengerechtigden stemmen. Voor dit college gingen vijf kandidaten naar drie zetels. Daarbij gaat het om Henk Beun, Henk van de Wiel, Hilde Breiner - Bosma, Jan Barendse en Frans de Kok.

Neem abonnement op digitale nieuwsbrief PDN

Enkele keren per jaar verschijnt de digitale Nieuwsbrief van PDN. De nieuwsbrief geeft deelnemers en pensioengerechtigden informatie over de PDN-pensioenen, over PDN zelf of over andere zaken uit pensioenland die het weten waard zijn. Een abonnement op de nieuwsbrief is gratis. Abonneren kan via de website van PDN (www.pdnpensioen.nl). Eerder verschenen nieuwsbrieven zijn ook te vinden op de website van PDN (ga naar > Ge(pre)pensioneerden > Over PDN > Publicaties > Nieuwsbrieven).

Dekkingsgraad PDN

Een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. De dekkingsgraad geeft namelijk aan hoe groot het pensioenvermogen is ten opzichte van de pensioenverplichtingen. Eenvoudig gezegd geeft de dekkingsgraad aan of er voldoende geld in kas is om alle pensioenen, nu en in de toekomst, uit te betalen. De dekkingsgraad en de pensioenverplichtingen worden berekend op basis van de marktrente. De cijfers worden elk kwartaal bekend gemaakt. Onderstaande tabel toont de dekkingsgraad vanaf 2007.

Dekkingsgraad PDN (gebaseerd op marktrente)

	Dekkingsgraad	Gehanteerde marktrente
1 januari 2007	147%	4,2%
Ultimo 2007	150%	4,8%
Ultimo 2008	98%	3,6%
Ultimo 2009	111%	3,7%
Ultimo 2010	109%	3,4%
Ultimo 1ste kwartaal 2011	113%	3,8%
Ultimo 2de kwartaal 2011	112%	3,7%

PDN publiceert de dekkingsgraad na het verstrijken van ieder kwartaal. De dekkingsgraad van het einde van het derde kwartaal 2011, is in de loop van oktober te vinden op de website van PDN (www.pdnpensioen.nl).

Goedgekeurd

De meest wilde verhalen waren me verteld en ik begon me al onzekerder te voelen. Ik had nog net geen nachtmerries, tenminste niet naar aanleiding van die wilde verhalen, maar dat is een ander verhaal. Sommige verhalenvertellers hadden zenuwinzinkingen gehad, woedeaanvallen of waren in wanhoop bijna van het balkon gesprongen. Het angstzweet begon me wel een beetje uit te breken. Ik schijn weken onrustig te zijn geweest volgens mijn lief en mijn uit huis wonende kinderen. Op de automatische piloot heeft mijn lijf zich dagenlang naar de brievenbus gespoed om via dezelfde route, met lood in de schoenen, weer terug te keren naar het punt van vertrek.

Laat ik bij het begin beginnen. Bij het bereiken van de zeventigjarige leeftijd, vijf jaar later en weer vijf jaar later - verder durf ik nog niet te gaan, al is dat niet een te groot risico volgens de statistieken, - dien je als automobilist een verlenging van je rijbewijs aan te vragen. Op zich geen mijlpaal in de wereldgeschiedenis. Er wordt door de bevoegde instanties ook niet getwijfeld aan je rijvaardigheid. Dat zou mogelijk kunnen zijn, al is het wel een aantasting van je zelfdunk, maar dat terzijde. Neen, veel ingrijpender, er worden vragen gesteld over je psychische en fysieke gesteldheid. Dat je lief wel eens aan het eerste twijfelt, is tot daar aan toe en misschien heeft ze heel soms ook wel een beetje gelijk, maar dat een autoriteit de fundamenten onder je vandaan slaat, is nauwelijks te aanvaarden.

Een Centraal Bureau stuurt je een mededeling en een uitnodiging. De brief herinnert je aan het feit dat je binnen afzienbare tijd jarig bent. Heel aardig van de bureaucraten, waarvoor dank. De uitnodiging bevat een dringend, zo niet dwingend verzoek om je te laten onderzoeken op lichamelijke en geestelijke gebreken, althans op het ontbreken daarvan. Je krijgt meteen een behoorlijke knauw. Immers je wordt niet op je woord geloofd, al bevestig je met je eigen handtekening dat je bijgevoegde vragen naar waarheid hebt beantwoord. Je moet ook nog naar een esculaap en daar, na het betalen van vijftig euro's, laten bewijzen dat je inderdaad niet gelogen hebt. Die vijftig euro's zijn niet bedoeld als smeergeld, dit om eventuele misverstanden uit te sluiten, maar om in het levensonderhoud van arts en opdrachtgever te voorzien.

Ik heb de vragen zo goed als dat van een 75-jarige verwacht mag worden, naar waarheid beantwoord, tenminste dat vind ik zelf. Ik heb me ook naar een voor mij volstrekt onbekende arts begeven, mijn eigen vertrouwde huisarts, die alle vragen bij wijze van spreken blindelings kan invullen, mag niet ingeschakeld worden. Zijn vrouw ook niet, dat is best jammer want dat vind ik een lieve vrouw. De vreemde dokter liet me binnen en ik stak direct mijn armen in de lucht en tilde achtereenvolgens mijn benen op - niet tegelijk want dat zou meteen het einde van de oefening zijn geweest - en liet zien dat ik nog over alle ledematen beschikte. Dat werd immers gevraagd en die vraag had ik al bevestigend op het formulier beantwoord. Ik kreeg dus gelijk van de onderzoeker, die ook vrijwel direct overtuigd was van mijn uitstekende geestelijke conditie. Aan de rest van mijn lijf mankeerde ook niet veel en na het inzien van mijn medische rapport met alle gegevens over de driemaandelijke APK keuring zette de huisarts een zwerige handtekening en een stempel en mocht ik het pand verlaten om het medische rapport te posten en te wachten op bericht van ontvangst. En hier begint dan de nachtmerrie voor sommigen of velen. In de begeleidende brief is meegedeeld dat uiterlijk binnen vier maanden de procedure is afgerond en dat je dan voorzien van pasfoto - niet lachen en bril af op de foto - naar de gemeentelijke autoriteiten kunt gaan om eindelijk je rijbewijs aan te vragen. Soms wordt er zelfs getwijfeld aan het oordeel van de keuringsarts en dien je je te vervoegen bij een specialist die nogmaals dient vast te stellen dat je geen afwijkingen hebt, althans geen afwijkingen die het je onmogelijk maken een voertuig te besturen. Wachten kan lang duren, maar waarschijnlijk ben ik de bekende uitzondering. Binnen acht dagen vond ik een brief in de bus van een bevoegde autoriteit die me meedeelde dat hij me op grond van de ontvangen gegevens zeer wel in staat achtte om deel te nemen aan het verkeer. Toch aardig van de man, die ik overigens nog nooit in mijn leven heb ontmoet. Ik heb voor alle zekerheid een kopie van alle documenten gemaakt, want over vijf jaar ben ik weer het haasje, of zou een kopie dan niet geaccepteerd worden?

Colofon

Pensioencontact verschijnt drie keer per jaar en is bestemd voor mensen die een uitkering ontvangen van PDN

Illustraties Geert Setola

Realisatie Afdeling Communicatie DSM Pension Services

Foto's Annemiek Mommers en anderen

Druk PPM Event & Media Support, Meerssen

Redactieadres PDN t.a.v. Harry Coever
Postbus 6500, 6401 JH Heerlen
harry.coerver@dsm.com
www.pdnpensioen.nl
045-5782056

Pension Desk 045-5788100

Voor blinden en slechtzienden is een gesproken versie van Pensioencontact kosteloos verkrijgbaar.